

Asia: VN/21366/2020

Lausuntopyyntö: Valtioneuvoston asetus sanomalehtien määräaikaista jakelutukea koskien

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Posti Group Oyj:n lausunto valtioneuvoston asetuksesta koskien sanomalehtien määräaikaista jakelutukea

Posti Group Oyj kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto sanomalehtien määräaikaista jakelutukea koskevista asetusluonnoksesta ja postilain muutosehdotuksista. Posti esittää lausuntonaan seuraavaa:

Keskeiset viestit:

- Sanomalehtijakelun tukeminen valtionavustuksella kuten myös yleispalvelun jakelupäivien keventäminen kolmeen päivään ovat välttämättömiä toimia jakelun turvaamiseksi asiakkaille lähivuosina paperipostin vähentyessä voimakkaasti. Postilain muuttamista koskevassa hallituksen esitysluonnoksessa todetaan suoraan, ettei viisipäiväiselle jakelulle ole enää kannattavuusedellytyksiä.

- Sanomalehtijakelu on Postin näkemyksen mukaan toteutettava tukialueilla kustannustehokkaasti ilman, että sitä sidotaan tiettyyn kellonaikaan tapahtuvaksi. Kaikki jakeluun kohdistetut aikarajoitukset lisäävät jakelukustannuksia ja tuetun lehtijakelun toteuttaminen varhaisjakeluna olisi erittäin kallista ja aikataulusyistä käytännössä jopa mahdotonta.

- Tuetun lehtijakelun toteuttaminen varhaisjakeluna tarkoittaisi erillisen jakeluverkon perustamista vain sanomalehtien jakelua varten sekä erikseen hankittavia lehtikuljetuksia painotaloista jakelun lähtöpisteisiin. Ennen kuin sanomalehdet edes olisivat varhaisjakelussa, muodostuisi edeltävästä uudesta kuljetusprosessista pakollisine postilentoineen arviolta noin 16–17 miljoonan euron lisäkustannukset vuodessa.

- Ehdotus viisipäiväisen yleispalveluvelvoitteen määrittämisestä tietyille alueille ei sinällään turvaa sanomalehtien viisipäiväistä jakelua. Volyymien laskusta johtuen muilla tuotteilla ei ole tarvetta viisipäiväiseen jakeluun. Sanomalehdet joutuisivat yksin kantamaan jakelukustannukset kahden päivän osalta. Alueellinen viisipäiväinen yleispalveluvelvoite johtaisi vääjäämättä sanomalehtien jakelun alueelliseen hinnoitteluun.

Markkinakehitys - postialan murros jatkuu rajuna lähivuosina

Hallituksen esitysluonnoksessa esitetyt näkemykset posti- ja jakelumarkkinan nykytilanteesta, kannattavuudesta ja tulevasta kehityksestä vastaavat pitkälti Postin arvioita.

Paperisten sanomalehtien kysyntä on laskenut yhtäjaksoisesti 90-luvun alusta lähtien. Tilattavien paperilehtien laskeva kehitys on jatkunut kuluttajien siirtyttyä käyttämään entistä enemmän verkkolehtiä, internetin ilmaista uutistarjontaa ja sosiaalisen median kanavia. Yli 30 vuodessa paperisten sanomalehtien kysyntä on vähentynyt - 65 prosenttia ja on nyt samalla tasolla kuin 1930-luvun puolivälissä.

Suomi on Euroopassa harvoja maita, joissa ei ole käytössä mitään rahoitusmekanismia kirjeiden tai lehtien jakeluun. Myöskään Posti ei saa lainkaan julkista tukea, vaan kaikki toiminta rahoitetaan liiketoiminnalla saaduilla tuloilla. Suomessa sanomalehtien jakelua tuettiin vuoteen 1995 saakka. Suurimmillaan

tuen määrä oli noin 360 miljoonaa markkaa (noin 60 miljoonaa euroa).

Paperisten sanomalehtien jakelumäärien lasku on jatkunut tänä vuonna ja sen arvioidaan laskevan edelleen voimakkaana seuraavina vuosina. Sanomalehtien jakelumarkkinaa vuosikymmeniä selvittänyt tutkija Heikki Nikali on tehnyt sanomalehtien kysyntämallin pohjalta ennusteen, jonka mukaan sanomalehtien markkinakoko tulee seuraavien 10 vuoden aikana puolittumaan nykyisestä. Nikali puhuu jopa lehtien ”olemassaolotaistelusta”.

Vähentymisen vauhti alkaneella vuosikymmenellä on keskimäärin -7 prosenttia vuodessa ja Nikali ennustaa, että jakelun ulottaminen koko maahan uhkaa loppua kalliiden jakelukustannusten vuoksi. Nikalin mukaan sanomalehtien jakelut ovat noidankehässä, jossa hintoja on jatkuvasti korotettava

volyymien laskusta johtuvien yksikkökustannusten peittämiseksi. Samalla volyyymi laskee sitä enemmän, mitä enemmän hintoja korotetaan.

Nikali toteaa omassa lausunnossaan, että sanomalehtien kysyntään vaikuttaa kaksi keskeistä tekijää. Keskeisin tekijä on uuden sähköisen teknologian käyttäminen uutisten seurantaan. Sanomalehtien kysynnän vähenemisestä korvautuvuus selittää 60 %. Loput 40 % on tilaushintojen korotusten vaikutusta. Sanomalehtien kysyntä on hyvin hintaherkkää.

Lehtien kokonaisvolyymista haja-asutusalueilla päiväjakelussa jaetaan noin 10 % sanomalehdistä. Nikalin arvion mukaan suuri osa nykyisten varhaisjakelun reuna-alueiden volyyymista uhkaa siirtyä kustantajien päätöksellä päiväjakeluun lähivuosina. Tämä kasvattaisi merkittävästi tuetun lehtijakelun piirissä olevia lehtikappaleita ja luo myös paineita tuen kasvattamiselle.

Postin tilaston mukaan arvioiduilla tukialueilla jaetaan tällä hetkellä lehtiä noin 27 miljoonaa kappaletta vuodessa. Näistä 3-7 kertaa viikossa ilmestyvien lehtien määrä tukialueilla on noin 17 miljoonaa kappaletta vuodessa.

Haja-asutusalueilla jakelun kustannukset ovat huomattavasti korkeammat taajamiin verrattuna alhaisen asukastiheyden ja pitkien etäisyyksien vuoksi. Heikki Nikali arvioi, että jakelun yksikkökustannus haja-asutusalueiden päiväkannossa on tällä hetkellä +44 prosenttia kalliimpi kuin taajamien varhaisjakelussa. Nikali ennustaa kustannuseron nykyisillä jakelurakenteilla kasvavan +75 prosenttiin vuosikymmenen lopulla.

Volyymilaskun myötä postinjakelun tulevaisuus on tienhaarassa, jossa jakelumallit eriytyvät sen mukaan, onko kyse varhaisjakelualueista tai haja-asutusalueista.

Varhaisjakelualueilla jakelua voidaan tehostaa jakeluiden asteittaisella yhdistämisellä sekä ns. vuoropäiväjakelulla. Haja-asutusalueilla kustannustehokkain ratkaisumalli perustuisi hallituksen esitysluonnoksessa ehdotettavaan kolmipäiväiseen jakeluun ja kahden päivän kilpailutettuun jakelutukeen.

Alueellisessa vuoropäiväjakelussa postia jaetaan postinumeropareittain vuoropäivinä. Varhain aamulla jaettavien sanomalehtien mukana voidaan jakaa myös päiväpostia. Lähetykset jaetaan lähettävän yrityksen ja Postin välisen palvelusopimuksen mukaisesti sovittuina jakeluaikoina. Yleispalvelukirjeiden jakelu tehdään postilain mukaisesti. Vuoropäiväjakelun malli käynnistyi lokakuussa 2021 Espoon ja Kauniaisen alueella. Vuoropäivämalli on käytössä Tanskassa, Norjassa ja Ruotsissa.

Sanomalehtijakelun tukeminen varhaisjakeluverkon ulkopuolella

Posti kannattaa esitystä ottaa käyttöön määräaikainen sanomalehtijakelun valtiovastuu haja-asutusalueilla, joissa ei ole kaupallisin ehdoin toteutettua tilattujen sanomalehtien varhaisjakelua. Posti korostaa, että sanomalehtijakelu tukialueilla on toteutettava kustannustehokkaimmalla tavalla. Varhaisjakeluna tai ajallisena tiettyyn kellonaikaan rajattuna sen toteuttaminen olisi erittäin kallista, kustannustehotonta ja käytännössä jopa mahdotonta.

Asetusluonnoksessa esitetään tuetun lehtijakelun toteuttamista varhaisjakeluna. Asetusmuistiossa ei kuitenkaan esitetä tämän jakelumallin vaikutusarviointia. Asetusmuistion viittaukset lehtien jakelun yksikkökustannuksiin ja Postin hinnastoon koskevat lehtien päiväjakelua, jonka jakelukustannukset ja hinnoittelu ovat täysin eri asia kuin varhaisjakelun kustannukset ja jakeluhinta. Lisäksi sanomalehtien päiväjakelun hinnoittelu perustuu valtakunnalliseen tasahintaan, joka on sama niin taajamissa kuin haja-asutusalueellakin.

Tuetun sanomalehtien jakelun toteuttamista varhaisjakeluna on perusteltu kansalaisten yhdenvertaisuuden näkökulmasta, jotta maalla asuvat postinsaaajat olisivat tasa-arvoisessa asemassa kaupungeissa asuvien kanssa. On kuitenkin huomioitava, että nykyiset varhaisjakelualueet ovat syntyneet ja ylläpidetty lehtikustantajien kaupallisilla päätöksillä, ei Postin päätöksillä. Postin ylläpitämä päiväjakelu toteutuu sanomalehtikustantajien ja tilaajien kannalta yhdenvertaisesti tasahinnoittelulla koko maassa riippumatta siitä, onko kyse kaupungista tai haja-asutusalueesta.

Lehtijakelun toteuttaminen varhaisjakeluna tukialueilla on mahdotonta, koska

1. Lehtien varhaisjakelu haja-asutusalueilla olisi useimmissa tapauksissa täysin mahdotonta lehtien paino- ja kuljetusaikataulujen vuoksi. Valtaosassa haja-asutusalueita ei ole koskaan ollut varhaisjakelua, koska siihen ei ole löytynyt kaupallista kysyntää korkean kustannustason ja aikatauluongelmien vuoksi. Nykyisin noin 80 prosenttia Suomen pinta-alasta on sanomalehtien päiväjakelun piirissä. Lisäksi vallitsevana kehityksenä on, että varhaisjakelualueiden määrä pienenee, kun lehtitalot siirtävät varhaisjakelujen reuna-alueiden lehtitilauksia päiväjakelussa jaettaviksi.

2. Tuetun lehtijakelun toteutus varhaisjakeluna olisi erittäin kallista. Se edellyttäisi nykyisen yhdistetyn jakeluverkon jakamista kahteen erilliseen verkkoon ja erikseen hankittavien lehtikuljetusten järjestämistä painotaloista jakelun lähtöpisteisiin kahtena päivänä viikossa. Muut jakelutuotteet eivät ehtisi samoihin kuljetuksiin.

Erilliset maantiekuljetukset painotaloista terminaaleihin tai lentokentille aiheuttaisivat Postin alustavan laskelman mukaan noin miljoonan euron vuotuisen lisäkustannuksen. Lisäksi tarvitaan erilliset postilennot ja maantiekuljetukset tukialueiden terminaaleihin, mikä aiheuttaisi vähintään noin 10 miljoonan euron vuosittaisen lisäkustannuksen.

Kustannuksia syntyisi myös aluekuljetuksista eli terminaaleista esityön toimipaikkoihin tehtävistä kuljetuksista, joita uusi varhaisjakeluverkko edellyttäisi. Tämä lisäkustannus olisi Postin arvion mukaan noin 5,5 miljoonaa euroa vuositasona. Lisäksi olisi järjestettävä kuljetukset esityön toimipaikoista jakelun lähtöpisteisiin.

Ennen kuin sanomalehdet edes olisivat varhaisjakelun lähtöpaikoilla, muodostuisi näistä jakelua edeltävistä kuljetus- ja jakeluprosesseista kahtena päivänä viikossa arvion mukaan 16–17 miljoonan euron lisäkustannukset vuositasona. Epäselvää on, kuuluisivatko nämä kustannukset ehdotetun valtiontuen piiriin. Näitä kustannuksia ei ole kuitenkaan huomioitu asetusluonnoksen vaikutusarvioinnissa. Nykyisissä lehtien varhaisjakeluissa jakelua edeltävät kuljetukset eivät kuulu jakelun hintaan, vaan ne sovitaan erikseen.

Tutkija Heikki Nikali arvioi, että ehdotettu varhaisjakelumalli aiheuttaisi 10 vuodessa yhteensä reilun 100 milj. euron lisäkustannukset sanomalehtien jakeluun haja-asutusalueilla verrattuna siihen, että sanomalehtien jakelu haja-asutusalueilla säilyisi päiväkantona viitenä päivänä viikossa.

3. Varhaisjakelun ulottaminen haja-asutusalueille edellyttäisi kalliita postilentoja kahdelle päivälle viikossa. Esimerkiksi Rovaniemi-Oulu-Helsinki-Oulu-Rovaniemi tilauslennon hinta yhdeltä yöltä on noin 11 000 euroa eli 1,1 miljoonaa euroa vuodessa. Postilentojen uudelleen aloittaminen olisi myös ilmastonäkökulmasta negatiivinen asia ja päästövähennystavoitteiden vastaista.

Posti lopetti postilennot Pohjois-Suomeen vuonna 2019 Priority-kirjeiden vähentyneen kysynnän vuoksi. Maantiekuljetuksiin siirtymisellä haluttiin myös vähentää jakelukustannuksia ja päästöjä.

4. Varhaisjakelu edellyttäisi sanomalehtien sisällöllisen toimitustyön ja painojen aikataulujen merkittävää aikaistamista useilla tunneilla, mikä heikentäisi lehtien sisältöä ja ajankohtaisuutta. Nykyisillä aikatauluilla sanomalehtien saaminen jaettavaksi koko maahan niin, että jakelu olisi valmis aamulla, on mahdotonta.

5. Jakelun järjestäminen nykyistä lyhyemmässä aikaikkunassa (esimerkiksi yöllä ja aamupäivän aikana) verrattuna päiväjakeluun edellyttäisi huomattavaa lisäpanostusta jakeluautojen ja jakajien määrään, mikä nostaisi jakelukustannuksia. Yötyöhön paikallisia työntekijöitä tai kuljetusyrittäjiä

olisi vaikea löytää. Päiväjakelussa kuljetusyritys voi yötyötä helpommin yhdistää jakeluun muita kuljetuksia. Lyhyiden reittien lisääntyminen toisivat myös lisää päästöjä.

6. Varhaisjakelua tehdään Suomessa pääsääntöisesti eri työehtosopimuksen mukaisilla työehdoilla kuin päiväjakelua. Kahden päivän varhaisjakelumalli estäisi kokoaikaisen työn, sillä työehdot rajoittaisivat yötyön tekemistä. Haja-asutusalueiden päiväjakelussa tehdään usein neljän päivän työkokonaisuuksia, minkä vuoksi kahta varhaisjakelun yövuoroa ei olisi mitenkään mahdollista yhdistää samoille kokoaikatyötä tekeville jakajille. Varhaisjakelu yöaikaan haja-asutusalueella ei ole tarkoituksenmukaista myöskään työturvallisuuskulmasta.

Yhdelläkään kustantajalla ei ole tällä hetkellä halukkuutta varhaisjakelun järjestämiseksi haja-asutusalueilla, koska se nostaisi tilaajahinnat kestäättömiksi. Jotta suunniteltu 10 miljoonan euron määräraha riittäisi kaikille kilpailutusalueille, tuettu lehtijakelu tulee tehdä kustannustehokkaasti. Tämä on toteutettavissa parhaiten päiväjakeluna. Tuettua jakelua ei pidä sitoa lainkaan tiettyyn kellonaikaan tapahtuvaksi, jotta sanomalehtien jakelu voitaisiin haja-asutusalueilla tehdä mahdollisimman laajasti kustannustehokkaimmalla jakelumallilla. Jakelun sitominen tiettyyn kellonaikaan merkitsisi kustannusten kasvattamista nykytilaan verrattuna. Jakelu haja-asutusalueilla on jo nykyisin tappiollista ja jakelukustannukset ovat moninkertaiset kaupunkijakeluun verrattuna. Haja-asutusalueiden kustannusta tasataan valtakunnallisella tasahinnoittelulla.

Lehtien jakaminen päiväjakelussa ei tarkoittaisi heikennystä nykytilaan. Nykyisin maaseudulla on yhdistetty jakeluverkko eli samassa jakelussa jaetaan niin kirjeet, mainokset, lehdet kuin paketit, mikä vähentäisi osaltaan suunniteltua valtiontuen tarvetta. Lisäksi sanomalehtien tilaajien kannalta tilanne olisi erittäin sekava, jos lehdet tulisivat kolmena arkipäivä päiväjakelussa ja kahtena päivänä yöaikaan.

Tämän johdosta Posti ehdottaa, että valtioneuvoston asetusluonnoksen 5 §:n neljäs momentti poistetaan.

Alueelliset kustannukset ja enimmäishinta

Asetusluonnoksen 6 §:ssä Traficomille ehdotetaan oikeutta asettaa aluekohtainen enimmäishinta, jonka jakaja saa periä sanomalehtikustantajalta. Posti katsoo, että enimmäishinnan asettaminen on hyvin hankala kysymys, koska kyse on markkinaehtoisesta kaupallisesta tuotteesta, jonka jakelussa on suuret alueelliset kustannuserot. Säännöstä tulisi täsmentää siten, että enimmäishinta voi koskea vain tuettuina päivinä tapahtuvaa jakelua niiltä sanomalehtikustantajilta, jotka ovat tuen piirissä.

Toisin kuin perusteluissa todetaan, enimmäishinnan asettamisen vertailukohtana ei tulisi pitää markkinaehtoisilla alueilla toteutuvaa hintatasoa. Jakelutuen pitää perustua kilpailutettavilla alueilla todellisiin kustannuksiin, sillä kustannukset vaihtelevat merkittävästi alueittain. Esimerkiksi Lapissa etäisyydet ovat hyvin pitkiä ja jakelua ei voi suorittaa Uudenmaan kustannustasolla.

Enimmäishinnan asettaminen liian alhaiseksi voisi johtaa siihen, että jakelutukeen varattu määräraha ei riitä kattamaan haja-asutusalueiden korkeita jakelukustannuksia. Se saattaisi johtaa myös lehtien ilmestymispäivien optimointiin siten, että jakelua siirretään tuen piirissä oleville päiville. Tämän mahdollisuutta lisäisi se, jos tuen piiriin hyväksyttäisiin kolmena arkipäivänä ilmestyvät sanomalehdet. Tämä lisäisi jakelutuen tarvetta ja uhkaisi määrärahan riittävyyttä.

Tukikauden pituus

Esitysluonnoksen 18 a §:n mukaan tukikausi voitaisiin kilpailuttaa enintään kahdeksi vuodeksi. Traficomilla olisi kuitenkin valtuudet määritellä tukikauden kesto tätä lyhyemmäksi. Posti katsoo edelleen kuten lausunnossaan jakelutuen arviomuistiosta, että lehtien jakelutuen kilpailutus pitäisi toteuttaa vähintään kolmeksi vuodeksi jatkuvuuden takaamiseksi henkilöstölle ja lehtitaloille, kapasiteettikustannusten hallitsemiseksi sekä laadun varmistamiseksi asiakkaille, niin sanomalehtien kustantajille kuin kuluttaja-asiakkaillekin.

Tuen tarve jatkuu koko vuosikymmenen ajan, sillä paperilehtien volyymien arvioidaan vähenevän merkittävästi, mutta pysyvän kuitenkin tasolla, jolla tarve jakelun jatkumiselle säilyy. Posti katsoo, että asetuksen tulisi olla voimassa koko vuosikymmenen eli 31.12.2029 saakka. Tukipäätös tulisi antaa hyvissä ajoin (vähintään 6 kk) ennen kunkin tukikauden alkamista, jotta kilpailutukseen osallistuneet jakeluyritykset voivat varautua päätöksen vaikutuksiin omassa toiminnassaan, esimerkiksi henkilöstön ja kaluston tarpeeseen.

Kilpailutusalueiden koko

Viime kevään lausunnossa Posti esitti, että kilpailutuksen tulisi tapahtua alueellisesti riittävän suurissa kokonaisuuksissa työvoiman ja kapasiteetin turvaamiseksi. Asetusluonnoksessa kilpailutettavien alueiden määrittely on jätetty Traficomien harkintaan, mutta perusteluissa oletuksena esitetään, että suurimmassa osassa maata alueet määriteltäisiin maakuntien suuruisiksi, mitä voidaan pitää käytännöllisenä toteutustapana kilpailutuksen onnistumiseksi. Kilpailutusalueen koolla on vaikutusta myös kuljetuskustannusten pitämiseksi tehokkaina. Tästä syystä kilpailutusta ei tule toteuttaa kunta- tai postinumerotasolla, poikkeuksena Lapin kunnat.

Jakelupäivät tukialueilla

Tuettu lehtijakelu on tarkoitus toteuttaa kahtena päivänä viikossa niillä alueilla, joissa ei ole kaupallista varhaisjakeluverkkoa ja niinä arkipäivinä, jolloin ei ole postilaissa säädettyä yleispalvelujakelua. Yleispalvelun kolme jakelupäivää olisivat tukialueilla yleispalvelutarjoajan ennakkoon ilmoittamat.

Mikäli markkinassa tapahtuu asiakastarpeista johtuvia muutoksia, esimerkiksi lehtien ilmestymispäivien tai mainosten jakelupäivien muutoksia, Postin on kyettävä huomioimaan nämä muutokset yleispalvelun jakelupäivissä ylläpitääkseen kustannustehokasta jakelua. Myös Traficomien tulisi tarvittaessa huomioida nämä muutokset postilain 18 a §:n mukaisessa vuosittaisessa tarkastelussa.

Ehdotettuja säännöksiä sekä postilaissa että valtioneuvoston asetuksessa tulisi täsmentää niin, että kyse on arkipäivinä, ei kaikkina viikonpäivinä tapahtuvasta jakelusta. Tämä huomautus koskee ainakin lakiluonnoksen 18 a §:n 1 ja 2 momenttia, 18 b §:n 4 momenttia sekä asetusluonnoksen 3 §:n 1 momentin 1) ja 2) kohtia.

Viisipäiväinen yleispalveluvelvoite

Postilakiluonnoksessa esitetään Traficomille mahdollisuutta asettaa yleispalvelutarjoajalle eli Postille yleispalvelun viisipäiväinen jakeluvelvoite niille alueille, jonne ei kilpailutuksessa saada tarjouksia tai alue putoaa pois varhaisjakelun piiristä tukikauden aikana.

esityksen mukaan tällaisilla alueilla ei asu suurta määrää postinsaajia, jotka olisivat riippuvaisia sanomalehden viisipäiväisestä jakelusta. Tutkija Heikki Nikali muistuttaa lausunnossaan, että taajamien reuna-alueiden varhaisjakelussa jaetaan merkittävä määrä sanomalehtiä. Hän arvioi, että jakelukustannusten noustessa tämä volyymi tulee viidessä vuodessa siirtymään päiväjakeluun ja siten jakelutukiasetuksen piiriin, jolloin tarvittavan tuen tarve kasvaa. Päätöksen tekevät kustantajat kaupalliselta pohjalta.

Lakiehdotus on ristiriidassa hallituksen esitysluonnoksen tavoitteiden kanssa, koska esitysluonnoksessa todetaan, että jo nykyisellään ”viisipäiväiselle keräilylle ja jakelulle ei enää ole

välttämätöntä tarvetta eikä pysyviä kannattavuusedellytyksiä”. Kuitenkin lakiehdotus sisältää mahdollisuuden, että osassa Suomea säilyisi yleispalvelun viisipäiväinen jakeluelvoite.

Asetusluonnoksen 8 §:n mukaan Traficomilla olisi oikeus joko karsia tukea joltain alueelta tai keskeyttää tuen maksatus kokonaan, jos tukikauden aikana tarkoitukseen osoitettu määräraha uhkasi loppua kesken. Epäselvää on, miten Traficom pystyisi seuraamaan määrärahan riittävyyttä, kun avustuksen saajan tulee esittää selvitys tuen käytöstä ja tukikelpoisista kustannuksista vasta tukikauden päätyttyä.

Asetusmuistion mukaan tuki voidaan kohdentaa niille alueille, joilla on eniten sanomalehtien varhaisjakelutilauksia. Määritelmän mukaan tukialueilla ei voi olla tällaisia tilauksia, koska tukialueet ovat alueita, joissa ei ole sanomalehtien varhaisjakeluverkkoja. Lisäksi tilaaja ei määrittele lehden jakeluaikaa, vaan lehtikustantaja päättää, jaetaanko lehti varhaisjakelussa vai päiväkantona. Tilaajan kannalta ei ole olemassa erikseen varhaisjakelutilauksia.

Yleispalvelun viisipäiväisen jakeluelvoitteen säilyminen tulisi kalliiksi kuluttajille, jotka joutuisivat maksamaan kireän velvoitteen takia nousevat sanomalehtien tilaushinnat. Se lisäisi myös jakelun tehottomuutta, sillä sanomalehtiä lukuun ottamatta jaettavaa ei yksinkertaisesti riitä enää viidelle päivälle. Muilla tuotteilla kuin sanomalehdillä ei ole tarvetta viiden päivän jakeluun. Viisipäiväisessä yleispalvelussa sanomalehdet joutuisivat käytännössä yksin kantamaan jakelukustannukset kahden päivän osalta kustannusperusteisesti, mikä tarkoittaisi jakeluhintojen merkittävää kallistumista. Alueellinen viisipäiväinen yleispalveluelvoite johtaisi käytännössä sanomalehtien jakelun alueelliseen hinnoitteluun.

Posti katsoo, että lausunnolla olevat ehdotukset jättävät Traficomien harkintavaltaan erittäin paljon kilpailutukseen liittyviä yksityiskohtia. Päätökset ovat valituskelpoisia ja avoimen tulkinnanvaraiset asiat (esimerkiksi tukikauden pituus ja kilpailutusalueiden määrittely) voivat johtaa valitukseen, mikä puolestaan voi merkittävästi viivästyttää jakelutuen käyttöönottoa. Kilpailutusmenettelyn keskeiset reunaehdot tulisi määritellä säädösten tasolla.

Lopuksi

Postialan raju murros jatkuu seuraavina vuosina. On hyvä tunnistaa, että postilain muutoksilla ja jakelutuella ei pysäytetä rakennemuutosta paperiviestinnästä digitaaliseen aikakauteen. Kirjeiden ja paperilehtien määrä tulee vähenemään voimakkaasti asiakaskäytännön muutoksen, digitaalisen viestinnän lisääntymisen ja myös valtion omien digitalisaatiotoimien myötä.

Säätelyn riittäväällä joustavoittamisella ja kustannustehokkaalla jakelulla voidaan kuitenkin turvata kirjeiden ja lehtien jakelupalvelut asiakkaille lähivuosien ajaksi ja näin sopeutua vääjäämättömiin markkinamuutoksiin hallitummin. Säätelyä kiristävät ehdotukset veisivät tässä tilanteessa väärään suuntaan, koska nykyisen laskevan volyymikehityksen perusteella seuraavalla vaalikaudella (2023–2027) edessä on jälleen yleispalvelun jakelupäivien harventaminen, esimerkiksi kaksi kertaa viikossa tapahtuvaan jakeluun.

Posti haluaa hoitaa muutokset vastuullisesti ja asiakaslähtöisesti.

Kunnioittaen,

Posti Group Oyj

Yrjö Eskola

Johtaja

Postipalvelut -liiketoimintaryhmä

Rokkanen Päivi
Posti Oy